

FÖRENINGSFANOR och STANDAR

I mer än 100 år har det värmländska föreningslivet haft fanor och standar som samlingstecken. De har varit en symbol för gemenskap, men också för kamp. Fanor och standar är en gren av den folkliga konsten som kanske glöms bort ibland. *Nykterhetsföreningarna* var tidigast med att skaffa sig standar och senare fanor. För *fackföreningsrörelsen* blev fanorna en självklar del vid möten, demonstrationer, strejker och t o m vid begravningar. Rött var den dominerande färgen. Även för de *politiska organisationerna* har fanor och standar varit viktiga attribut. Främst tänker man på socialdemokraternas och kommunisternas röda fanor, men bonderörelsen har haft sina gröna. Syndikalisterna har nästan undantagslöst haft svarta.

FÄRGERNA

Rött står för kärlek, kamp och strid och förknippas med arbetarrörelsens fanor. Rött associeras sedan 1800-talet med socialismen och blev tidigt arbetarklassens symbol.

Blått står för sanning, trohet och ärlighet. Nykterhetsföreningarna har ofta blått kombinerat med guld och vapenemblem för att markera det fosterländska/samhällsbevarande.

Grönt är hoppets färg och står för ungdom och det som spirar och gror. Dessutom är grönt frihetens färg. Bonderörelsens fanor är nästan alltid gröna.

Vitt står för oskuld, kyskhet, upphöjd moral och gudomlig nåd, men är också ett tecken på vänskap och fred. De äldsta standaren är i allmänhet vita med texter/symboler i färg.

Svart associeras med missmod, tungsinne, allvar och sorg. Anarkisterna hade svarta fanor och det har även syndikalisterna anammat.

Gult förekommer sällan som grundfärg på fanor och standar. Kanske för att gult ofta förknippas med falskhet och svek.

SYMBOLERNA

Facklan symboliserar livets låga. På fanorna står den för frihet, seger och upplysning.

Handen är den äldsta rättssymbolen. Två händer som möts i ett handslag symboliserar broderskap och samförstånd.

Jordgloben står för internationell solidaritet, att hela världen är organisationens fält. Både nykterhetsrörelsen och arbetarrörelsen är internationellt präglade idérörelser.

Frihetsgudinnan eller Mariannegestalten, som är den vanligaste bildfiguren på fanor och standar, symboliserar revolution och frihet. Hon avbildas ofta stående på en jordglob eller i en soluppgång. Nykterhetsrörelsen använder ibland ängeln som "Mariannefigur".

Löv av olika slag som ek, pil och lager står för kraft, styrka, uthållighet och seger.

Solen symboliserar visioner. Soluppgången visar att en ny dag gryr med nya idéer.

Stjärnan förekommer som ett tecken för hopp och trohet.

Triangeln symboliserar treenigheten tro, hopp och kärlek. Inom arbetarrörelsen fick triangeln innebörden kravet på 8 timmars arbete, 8 timmars vila, 8 timmars sömn.

TILLVERKARNA

Landets största tillverkare av fanor och standar är Viktor Lindblads firma i Örebro. Andra kända tillverkare är Ida Mellgren, Trollhättan och J. A. Hellberg, Torshälla. I Värmland finns Wolf Pagrotsky, Edane som målat fanor i affärsmässig skala. Hans stil är väldigt typisk, lätt igenkännlig med kraftiga, lövrika ekkvistar och ganska robusta motiv. Pagrotsky hade vanligtvis sin kundkrets bland arbetarrörelsens organisationer.